

[Ejler Koch.]

om en decentraliseret udvikling, tror jeg ikke, at vi har de fornødne midler og instrumenter til at realisere denne planlægning. Derfor må vi ind i en diskussion om midlerne.

Ministeren gennemgår jo i redegørelsen en lang række af de eksisterende midler, og dem skal jeg ikke knytte nærmere kommentarer til. Der omtales også nogle nye midler, som jeg derimod godt vil knytte nogle bemærkninger til.

Det første spørgsmål er lokaliseringsvejledningen. Tanken om at lave en obligatorisk lokaliseringsvejledning har socialdemokratiets varme tilslutning, og jeg håber også, at vi kan få en bredere tilslutning til det her i dag. Men jeg vil godt understrege, at denne lokaliseringsvejledning jo ikke kun gælder almindelig industrivirksomhed og produktion, der er også i høj grad nogle problemer om lokaliseringen omkring serviceerhvervene. Det er nok serviceerhvervene, der fremover skal skabe en meget væsentlig del af den beskæftigelse, der skal skabes her i landet, og serviceerhvervene har jo i sig tendenser til en vis form for centralisme. Derfor må vi nok også overveje, hvad vi kan gøre ved lokaliseringen af serviceerhvervene.

Den offentlige service burde vi kunne få styr på, hvis vi får styr på koordineringen af den statslige sektorplanlægning. Men jeg mener altså også, at vi på en eller anden måde må overveje placeringen af den private service, fordi den private service jo netop er et vigtigt led i at realisere det decentraliserede bymønster.

Det andet nye middel, der nævnes, er landsplandirektiverne. Det er et nyt instrument i planlægningen, som åbner mulighed for at give visse centrale regler. Og jeg vil gerne give min varme tilslutning til, at landsplandirektiverne bliver et almindeligt dagligdags instrument i planlægningslovgivningen og ikke kun noget, man skal bruge ved ekstraordinære lejligheder.

Det tredje instrument, der nævnes, er ekspropriationsområdet, hvor der jo bebudes en ny ekspropriationslovgivning. Det er på en mærkelig måde blevet et ømtåligt og psykologisk problem, som har voldt vanskeligheder de gange, vi har diskuteret det, men jeg håber, vi på en eller anden måde

kan komme i gang, og jeg tror også, vi må komme i gang med at overveje at få en langt mere nuanceret lovgivning. Ekspropriation som sådan er jo et meget massivt indgreb i ejendomsretten, og man kunne forestille sig ikke mindst i forbindelse med byfornyelserne, at vi fandt frem til et langt mere nuanceret og detaljeret indgreb i ejendomsretten, måske også midlertidige indgreb, medens vi realiserede planerne. Det håber jeg der bliver lejlighed til at drøfte. Men jeg vil føje et par yderligere ting til.

Jeg stiller mig noget tvivlende over for, at vi virkelig kan realisere dette decentraliserede samfund, som nok har bred tilslutning, ved liberale midler. Jeg har læst venstres pjece om en lokaliseringspolitik med liberale midler, jeg skal blankt erkende, at jeg ikke er blevet mere overbevist om, at det er muligt at realisere en decentraliseringspolitik alene ved liberale midler.

For overhovedet at realisere planlægning herhjemme er der et par forudsætninger, som vi bliver nødt til at tage fat på helt anderledes. Den ene er spørgsmålet om en aktiv jordpolitik, den anden er nok inderst inde et spørgsmål om jordværdistigningerne. Det bliver alt for kostbart og alt for kompliceret at realisere en planlægning, hvis vi ikke også er villige til at gøre noget ved spørgsmålet om jordværdistigningerne. Her er vi nok inde på noget, som er endnu mere ømtåligt end så meget andet, men ikke desto mindre bliver den megen snak om planlægning jo ikke rigtigt til noget, hvis man ikke også er villig til at stille de midler og de forudsætninger til rådighed, som er nødvendige for planlægningen.

I denne forbindelse vil jeg også sige, når vi snakker så meget om decentralisering — og den har vores varme tilslutning — at man bliver nødt til at gøre sig klart, at decentralisering også forudsætter centralisering. Med en decentralisering uden centralisering af visse funktioner går det hele i opløsning, og det, det jo i virkeligheden drejer sig om i planlægningslovgivningen, er at finde denne hårfine balance mellem det, man kunne kalde den nødvendige centralisering, og den nødvendige decentralisering. Decentraliseringen er nødvendig, for at folk kan være med til at bestemme over deres hverdag, og centraliseringen er nødvendig, for at tingene overhovedet kommer til at hænge sammen. Jeg